

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV v Praze
ZRUŠEN STUPĚŇ UTAJENÍ

Důvod: 490/2070 - n/m/ps

3.6.04 PhDr. Alena Nohlová
Podpis: *[signature]*

TAJNÉ

Výtisk číslo: 25

VNITROSTRANICKÁ INFORMACE

66

Č. j.: inf. /03224/ 66
Počet listů: 15
Počet výtisků: 27
Den vydání: 16. 3. 1989

OBSAH

Signální informace

/16. 3. 1989/

Signální informace /16. března 1989/

Po zveřejnění Provolání předsednictva ÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února ve sdělovacích prostředcích CZV KSČ TOS Hostivař k. p. dne 21. 2. 1989 rozhodl projednat jeho obsah v pracovních kolektivech s cílem získat podporu pracovníků základního závodu Hostivař. K tomu byl spolu s publikací tohoto Prohlášení v ná- zorné agitaci přijat společný postup stranické, odborové a mlá- dežnické organizace i hospodářského vedení podniku k veřejnému projednání a získání podnětů k formulaci stanoviska pracovníků celého závodu.

Průběh diskuse byl vyhodnocen na aktivu vedoucích stranických skupin 1. 3. t. r., úsekových důvěrníků ROH 2. 3. 1989 a na po- radě vedení podniku 1. 3. t. r. /žádné negativní jevy nebyly zaznamenány/. Ze získaných poznatků bylo formulováno a 3. 3. t.r. odesláno stanovisko pracujících k Provolání PÚV KSČ, v němž je vyjadřována plná podpora politice strany.

Teprve následně bylo na celozávodní výbor KSČ doručeno /6. 3. 1989/ stanovisko některých pracovníků technologie k Pro- volání předsednictva ÚV KSČ a dne 7. 3. 1989 "slovo k Provolání PÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února a k současné situaci v uve- deném podniku". S oběma materiály byli ihned seznámeni všichni členové CZV KSČ a následně /8. 3. 1989/ předsedové ZO KSČ a ve- dení podniku. Z těchto jednání vyplynul následující společný postup. Zpracovat analýzu obsahových problémů obou materiálů /jejich text je v příloze/ s rozdělením na oblast podnikovou a mimopodnikovou s cílem získat maximum poznatků o prvotních motivech. Současně provést rozbor sociální a věkové struktury signatářů. Kontaktovat mluvčí, konzultovat s nimi způsob vzá- jemného projednání jimi předložených stanovisek formou otevřené diskuse. V rámci příprav na otevřenou diskusi analyzovat obsah předchozích výrobních porad, připravit opatření respektive

stanovisko k dosud nedořešeným problémům, požadavkům a podnětům. Pro přípravu otevřené diskuse s mimopodnikovou problematikou vyžádat přímou pomoc vyšších stranických orgánů prostřednictvím OV KSČ Praha 10. Přibližně kolem 17. 3. 1989 zorganizovat po předchozí konzultaci s OV KSČ Praha 10 otevřenou diskusi se signatáři obou materiálů /diferencovaně v jednotlivých pracovních kolektivech/ za účasti zástupců vyšších stranických orgánů. Celkově vyhodnotit otevřenou diskusi a formulovat případná opatření.

O vzniku i obsahu stanovisek některých pracovníků v TOS Hostivař informoval předseda CZV KSČ s. Jiří Čeněk OV KSČ Praha 10, a ten mimo jiné předal obsah stanovisek orgánům SNB. Z rozhodnutí náčelníka OS SNB bylo zahájeno šetření autora "slova k provolání" dělníka - hoblíře kovů Jaroslava Krbuška. Vyšetřovaný byl orgány VB v průběhu směny dne 9. 3. 1989 předveden na oddělení VB, kde mu bylo sděleno zahájení stíhání pro podezření z přečinu. Tato skutečnost podle sdělení předsedy CZV KSČ vyvolala negativní odezvu v pracovním kolektivu i nedůvěru vůči stranickým orgánům v podniku.

Na takto vzniklou situaci reagoval předseda CZV KSČ dopisem na MěV KSČ Praha, ve kterém žádá o uvolnění z funkce a rozvázání pracovního poměru.

Situace byla ihned v pátek 10. 3. 1989 posuzována na podniku za účasti tajemníka MěV KSČ s. Kučery.

Dne 15. 3. 1989 navštívil podnik TOS Hostivař vedoucí tajemník MěV KSČ, člen PÚV KSČ s. M. Štěpán, který v průběhu své návštěvy besedoval s předsedy ZO KSČ, členy CZV KSČ a s řadou pracovníků podniku přímo na pracovištích. Z besed vyplynuly tyto poznatky:

- Politické klima je negativně ovlivňováno dlouhodobými výrobně ekonomickými problémy podniku. Provozní technici již několik let nebyli prémiováni;
- Podle názoru funkcionářů ZO KSČ tato situace sice ovlivnila vznik zmíněných stanovisek, ale není jejich příčinou. Jako příčinu vidí v celkovém politickém klimatu ve společnosti;
- Stranické orgány a organizace byly připraveny vyřešit situaci politickými metodami - dialogem a jednáním v pracovních kolektivech;
- K osobě autora, zmíněného J. Krbuška bylo řečeno, že jde sice o pracovníka s dobrou pracovní morálkou - nejde však o nějakou pracovní špičku nebo o mluvčího kolektivu; Jmenovaný se svým stanoviskem vystoupil na pracovní poradě, kde byl pracovním kolektivem odmítnut. Přesto prohlásil, že na svém stanovisku trvá a kdo bude chtít vyjádřit svůj souhlasný názor, může tak učinit na jeho pracovišti. Informace se rozšířila po výrobních provozech a pod stanovisko se podepsalo asi 40 pracovníků z různých pracovišť podniku, mezi kterými není ani jeden člen KSČ. Takto podepsané stanovisko předal autor předsedovi CZV KSČ s tím, že je to jeho odpověď na výzvu CZV KSČ, ZV ROH a SSM přijatou k Provolání PÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února.
- předseda CZV KSČ ve dvouhodinové diskusi vysvětloval autorovi nesprávnost jeho názoru a postupu, který zvolil. Dohodnul s ním, že v dialogu budou pokračovat v pracovním kolektivu.
- Ke stanovisku pracovníků technologie bylo na besedách se s. Štěpánem konstatováno, že toto vyplývá z celkové výrobně ekonomické situace, do které se podnik dostal. Řada závažných podnětů byla formou připomínky z členské schůze postoupena asi před půl rokem na ÚV KSČ. Na připomínku bylo reagováno tak, že se členské schůze zúčastnil v měsíci prosinci s. Kouba, pracovník 9. oddělení ÚV KSČ, který podle názoru

výboru ZO KSČ vystoupil velmi nevhodně, přičemž na problémy obsažené v připomínce nereagoval. Jeho vystoupení vyvolalo novou připomínku adresovanou ÚV KSČ - která rovněž nebyla dosud dořešena.

- O obsah stanovisek se projevuje zvýšený zájem tisku včetně ČTK. Informace zatím nebyla sdělovacím prostředkům poskytnuta.
- Z besed s pracovníky na provozech se ukazuje dobrá politická atmosféra, odhodlání lidí přispět k řešení výrobně ekonomických problémů podniku aktivní prací. Zaznívá však požadavek po větší důslednosti a náročnosti v oblasti řídicí práce na podnikové i nadpodnikové úrovni.
- Funkcionářský aktiv ujistil, že je schopen politicky situaci zvládnout formou diskusí v pracovních kolektivech. Vyjádřil však obavy, že pokračování v šetření orgány VB by mohlo situaci zkomplikovat a to v době, kdy strana společně s pracovním kolektivem začíná připravovat ustavení demokratických orgánů řízení podniku /od 1. 7.1989 se má stát státním podnikem/.
- Předseda CZV KSČ vysvětlil příčiny svého /i podle jeho názoru/ ukvapeného stanoviska, které vzal zpět.
- Vedoucí tajemník MěV KSČ vyjádřil podporu funkcionářskému aktivu i předsedovi CZV KSČ. Souhlasil se zvoleným postupem stranických organizací.

Informace byla zpracována z poznatků instruktora ÚV KSČ pro městský výbor v Praze.

První místopředseda Federálního shromáždění ČSSR soudruh Marko zaslal s. K. Hoffmannovi, tajemníkovi ÚV KSČ, výpis ze stenografického záznamu z jednání vedení Klubu komunistických poslanců Federálního shromáždění, které se konalo dne 6.března 1989. Jde o poznatky a zkušenosti členů vedení Klubu, kteří jsou toho názoru, že by o nich měli být informováni příslušní funkcionáři. /Obsah je přiložen/

Slovo k svolání ÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února a k současné situaci v našem podniku.

Svolání ÚV KSČ k Únorovým událostem je zrcadlem situace ve vedení strany. Domníváme se, že je to další prázdnota proklamace, naplněná tisíckrát opakovanými frázemi, která nepřináší takřka nic, co by zrcadlilo výjimečnost naší doby. Na celém světě v ekonomických, vědeckých, ekologických, filozofických i v ostatních oblastech lidského poznání dochází k závažným vývojovým změnám. KSČ se tyto fakta jakoby netýkájí. Pomalé a rozporuplné zavádění jen povrchných změn utápí naši společnost stále hlouběji do politicko-ekonomické a mravní krize. Strana odtržena od života a potřeb lidu i samotné podstaty marxismu soustředila ve svém aparátu veškerou moc nad námi a větším úsilím směřuje jen k jejímu utužení, a to i za cenu ztráty vlastní tváře a prestiže nejen před národem, ale i okolním světem. Vedení strany nechce slyšet skutečný hlas lidu, ale přehlíží i varovné hlasy z vlastních řad, jako jsou jí vytvořené ekonomické, prognostické, sociologické, ekologické a další instituce.

Moc, kterou vložil pracující lid po svém vítězství v Únoru 1948 do rukou KSČ je zvrácena proti lidu i proti samotné podstatě socialismu. Domníváme se, že KSČ přestala být skutečně komunistickou, stejně jako odbory nejsou již revolučními odbory a Národní fronta skutečně Národní frontou. Staly se jen trzdou racionálního vývoje ke skutečnému socialismu a jejich funkce slouží hlavně k udržování nebyvalých výhod vládnoucích skupin. O to je naše osobní zkušenost, kterou každodenně zakoušíme na vlastní kůži. Proto je třeba do vedení státu a KSČ umožnit demokratický způsob přístupu naprosto novým lidem, kteří nebudou zatíženi chybami minulosti, budou schopni hrát s námi pracujícími skutečnou hru a nazývat věci pravými jmény. Měly by to být kvalifikované a skutečné osobnosti, které budou mít sílu otevřít okna dokořán, vyvětrat konečně stalinistickou stuchlinu zakonzervovanou brežněvismem, jež rozleptaly veškeré ideologické socializmy. Musí to být osobnosti, které budou schopny rozvíjet skutečnou iniciativu, umožní všem sociálním a filozofickým skupinám a jednotlivcům autonomně hledat nové řešení a zároveň zajistit, aby vládnoucí strana byla kontrolována nezávislými masovými a skutečně nezávislou justicí. Domníváme se, že jedinou možnou cestou ke skutečnému socialismu a ekonomické prosperitě je parlamentní pluralita a demokracie, pochopení občanských práv a autonomie nositelů nových netradičních myšlenek. Právni stát s právem a povinností hodným Evropy konce dvacátého století a ne středověku. Ekonomické, nikoli administrativní metody řízení, spojení tržního hospodářství a společenského plánování, odbourávání neuvěřitelné byrokratické mašinerie by vedlo postupně dle našeho názoru k hospodářskému růstu.

Domníváme se, že naprostá absence výše uvedených hybných aspektů zavedla do kritické situace nejen naši dříve tak vyspělou republiku, ale s ní neoddělitelně i náš podnik TOS Hostivař.

Proto si myslíme, že v první řadě je třeba nekompromisně a hned zítra začít reformovat státní systém, který zapříčinil naše problémy. Po počátečních potížích musí logicky dojít k oživení a prosperitě národního hospodářství a s naším přičiněním i podniku TOS Hostivař. Nehrajme si na experimentátory, stačí se přece rozhlédnout do okolního světa. Základy prosperity socialismu byly vymyšleny už dávno a jinde. Až odejdou byrokraté raněni slepotou a sešňorování vlastní mocí, až pracující člověk pozná, že se s ním jedná jako se skutečným partnerem bez trapných lží a přetvářek, přispěje sám svým dílem k rozvíjení hodnot socialismu.

V tomto vidíme původní a pravý odkaz Února, promlouvající k nám všem. V obrodě komunistické strany, která byla lidem dosazena za správce této země.

Hostivař 6. 3. 1989

příloha:

[Handwritten signatures and notes at the bottom of the page, including names like Libor Pal, Petr Kubín, and others.]

předsednictva ÚV KSČ.

My, níže podepsaní pracovníci TGPV se domníváme, že ani to nejvyšší provolání není nic platné, pokud nebude doprovázeno konkrétními činy. Podobných prohlášení jsme četli již desítky, ale jak se zdá, jejich účinnost je nulová!

Je bezpodmínečně nutné, aby ve společnosti zavládl DIALOG, zdravá výměna názorů. Ve všech hromadných sdělovacích prostředcích však stále sledujeme jen jakýsi mohutný, leč falešný a neupřímný MONOLOG! O demokracii dnes hodně čteme, ale zatím stále platí, že oficiální stanovisko je nedotknutelné a ten kdo s ním nesouhlasí je považován za nejhoršího z nejhorších.

Pokud se neozdraví celkové ovzduší ve společnosti, není šance ani na zlepšení ekonomiky. Jsou to totiž spojené nádoby a pokud lidé nebudou cítit, že se s nimi na všech úrovních hraje poctivá hra, bude to stále stejné, ne-li horší. Přestaňme se schovávat za fráze a krásná slova a začněme už konečně něco dělat!

K situaci v našem podniku : Před časem jsme se dozvěděli, že TOS Hostivař patří mezi obrovské množství tzv. platebně neschopných podniků. Jsou mezi nimi i takové giganty jako je plzeňská Škodovka, CKD, Tatra atd., tedy podniky které se valnou měrou podílí na vytváření národního důchodu. Vesměs se jedná o podniky, které byly dříve chválené a vyznamenávané. Zároveň nás vztah státu k těmto podnikům, zcela jednostranné svádění viny na ně, tzn. i na nás. Je opravdu nikoho odpovědného nezaráží to, že k takovéto abnormální situaci může u nás vůbec dojít?

Náš podnik je nyní nucen plnit tzv. Konsolidační program. Douhivá se, že pokud si v tom máme vést úspěšně, měli by být s Konsolidačním programem dokonale seznámeni všichni zaměstnanci. Zatím jsou informace neúplné, různé varianty se stále mění a tak vlastně nikdo neví, jak jsme vlastně momentálně na tom. Na stejné úrovni jsou i informace o tom, zda-li se TOS osamostatní a jaká úloha případně v budoucnu bývalému koncernu TST.

K větší informovanosti nás všech by mohly posloužit nástěnky a různé panely, ty jsou však spíše určeny pro politickou agitaci, což je velká škoda.

[illegible]

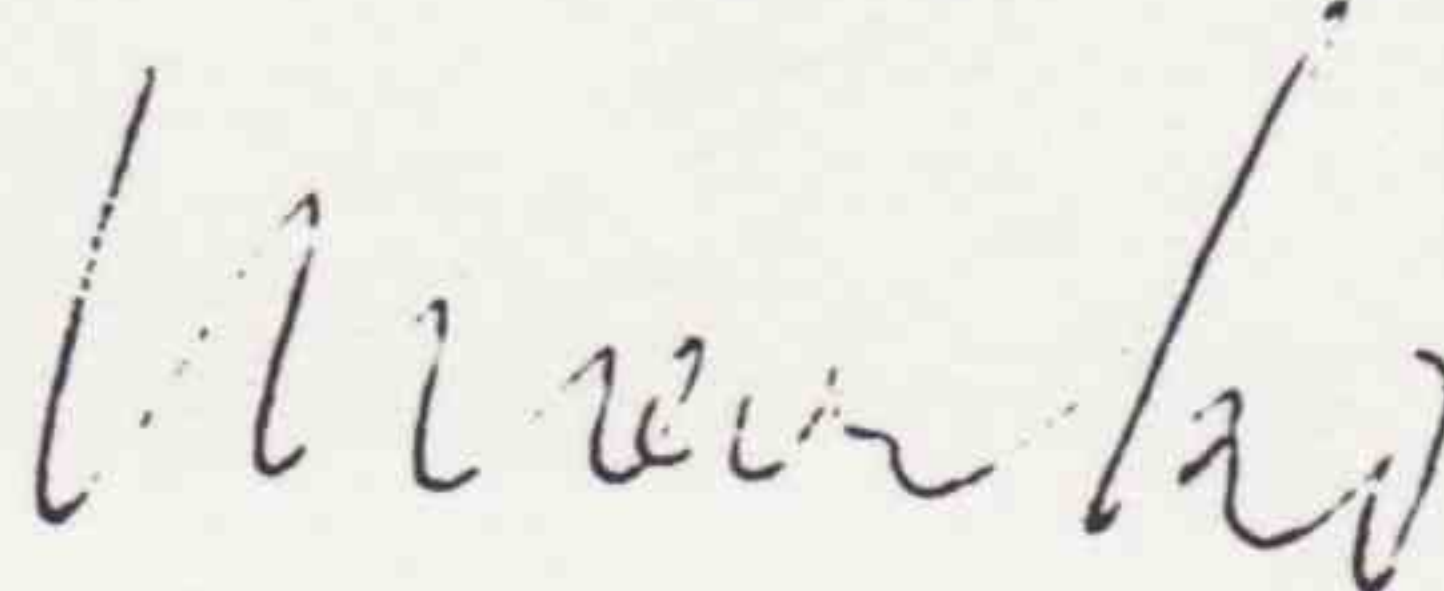
V Prahe dňa 8. marca 1989

Vážený súdruh tajomník,

v prílohe Ti posielam výpis zo stenografického záznamu z rokovania vedenia Klubu komunistických poslancov Federálneho zhromaždenia, ktoré sa konalo dňa 6. marca 1989. Ide o poznatky a skúsenosti členov vedenia Klubu, ktorí sú toho názoru, že by o nich mali byť informovaní príslušní súdruhovia.

So súdružským pozdravom

Príloha: 1

Vážený súdruh
Karel Hoffmann
tajomník ÚV KSČ

P r a h a

S. K a l k u s' řekl, že nesouhlasí a nikdy nebude souhlasit s dohodou, která byla uzavřena, že NSR nám dodá zadarmo odlučovače a my povolíme, aby ve třech krajích byly postaveny pomníky, které by připomínaly, že tam jsou pohřbeni vojáci Wehrmachtu.

S. V á v r o v á poznamenala, že ve Východočeském kraji proti tomu lidé protestují.

Začíná se ukazovat, že nebylo dobré dávat do zákona o státním podniku zásadu o volbě ředitelů. Volby totiž působí odrovnávání komunistů, kteří léta pracovali pro stranu, pracovali tam, kam je strana postavila. Lidé, kteří straně nepřejí, se jim teď mstí. Padá jeden ředitel za druhým. Kandidáti, kteří nebyli zvoleni, se dostávají do stressových situací. Volby přinášejí takové průvodní jevy, jaké si nikdo neuměl představit. Má to vliv na život celé rodiny toho, kdo nebyl zvolen. Východočeské krajské předsednictvo má velké námitky proti takto přijatému zákonu o podniku. Je dobře, že se v letošním roce bude dělat prověrka účinnosti zákona.

Na přijímání nových zákonů se příliš spěchá, není čas vše si rozmyslet a lidé pak obviňují poslance, že něco nedomyšleného odhlasovali. Něco obdobného může nastat u zákona o národohospodářském plánování a u zákona o dopravě.

S. Š t á f e k ' řekl, že sdělovací prostředky si v různých zábavních pořadech dělají legraci z lidí, kteří odcházejí z funkcí. K těmto lidem je třeba se chovat maximálně slušně.

S. K a l k u s uvedl, že vždy je nutné si postavit otázku, proč je něco možné. Situace, která vzniká, je důsledkem něčeho. K přijímanému zákonu byla velká diskuse, ale nakonec všichni souhlasili. Někteří vedoucí funkcionáři nyní říkají, že všude musí kandidovat více než jeden kandidát. Měli bychom znát naši politickou situaci. Bez zákona o podniku nebylo možné dělat přestavbu. Dalo se čekat, že při volbách ředitelů budou podnikány útoky na komunisty.

Volby je však možné dělat různým způsobem. Je možné volit přímo na pracovištích, a v tom případě může být výsledek zcela jiný, než když se volí volitelé. Volitelé se dají zmanipulovat. Není třeba všechno dělat podle šablony. Je také otázka, jak dlouho se volby připravují, jak necháme všechny ostatní agitovat a jestli vůbec víme, jak agituji, jestli to má stranická organizace dobře v rukou.

Nejde jen o volby ředitelů. Pravici, která rozšiřuje svůj vliv, pomáhá vše, co děláme špatně. Jestliže něco nefunguje, lidé to hned vidí tak, že je špatná vláda. V některých pražských obvodech třeba třikrát za týden neteče voda. Zároveň s tím třeba nejedou výtahy, a to ke spokojenosti lidí nepřispívá.

Funkcionáři na národních výborech nedělají věci dobře. Jestliže v okresní nemocnici je pro 68 pacientů jeden WC, měl by to ONV urychleně řešit, ale ten se o to nestará. Konkrétní věci je třeba dávat do pořádku a funkcionáře, kteří dobře neplní své povinnosti, přísně stranicky trestat. Chce to osobní angažovanost a boj.

S. I n d r a ocenil, že přítomní otevřeně hovoří o svých zkušenostech. Bylo by vhodné, aby informace o těchto názorech byla postoupena ÚV KSČ.

Řekl, že byl od začátku proti tomu, aby se zaváděly volby ředitelů. Žádný úspěšný podnik na Západě nemá voleného ředitele. Bylo to však tak schváleno, tak se s tím teď nedá nic dělat. Jde o obrovskou zkoušku sil, na kterou bohužel stranické orgány a organizace nebyly připraveny. Budou se muset naučit pracovat novým způsobem .

S. P e k a ř o v á řekla, že do povědomí lidí se nedostalo, že když je někdo navržen, je to ocenění jeho schopností a předpokladů. Tato společenská atmosféra tady chybí. Čekají se senzace - bude nebo nebude zvolen. Sdělovací prostředky by měly sehrávat větší roli ve změně vědomí lidí.

Navrhla, aby do vedení klubu komunistických poslanců byli pozváni ředitel rozhlasu a ředitel televize a aby s nimi tyto věci byly projednány. Nemůžeme si dovolit, aby sdělovací prostředky kazily boj o vědomí lidí.

S. J i r á s e k řekl, že v zemědělských družstvech byli předsedové vždy voleni, ale okresní zemědělské správy a stranické organizace musely splnit svoji úlohu, musely jasně říci, koho doporučují a proč. Dnes se všude prosazuje, aby bylo více kandidátů, ale stranická organizace neřekne jasně, koho doporučuje. Pak se může stát, že není nadpoloviční většinou zvolen ani jeden kandidát. Tak se volby nedělají. Zakladatel má jasně říci, komu dává přednost a proč. Člověku, který kandiduje, musí také být předem jasno, co bude dělat v případě, že nebude zvolen, jinak lidé nebudou chtít podstupovat toto osobní riziko a velké stressy.

S. H a j n řekl, že všichni mají kádrové rezervy, ale jen na papíře. Vedoucí funkcionáři v centru musí mít dost odvahy a znát situaci. Je nesmyslné navrhopat další kandidáty, jestliže máme jednoho člověka, který dává plnou záruku, že podnik bude v budoucnosti prosperovat. Chybí někdy osobní statečnost podívat se věcem do očí. Zákon se teď nedá měnit. Je to prověrka vedoucích funkcionářů. Demokracii nás nemusí v Československu nikdo učit.

Náš politický systém je založen na vysoké demokracii jako nikde na světě. Všechny složky Národní fronty si vždy do svého čela volily toho nejváženějšího a nejchytřejšího.

S. J a n í k řekl , že dva roky do nástupu deváté pětiletky budou zkušebními a rozhodujícími roky přestavby. Už nyní je vidět, že některé věci nebyly dotaženy. Na některé věci jsme nebyli připraveni politicky, organizačně ani kádrově. Proto je třeba celé dva roky mít oči a uši otevřené, evidovat všechna pasíva i negativní věci a předkládat stejné návrhy na řešení toho, co je třeba napravovat.

S. Š t á f e k zdůraznil, že je třeba mobilizovat stranu, která je nyní v mnoha tlacích. Na stranu je činěn nátlak ze všech stran. Je hodně nezkušených kádrů. Je třeba si rozdělit úkoly.

Srovnání situace v Maďarsku, v Polsku, v Sovětském svazu i našich vlastních nepořádků je deprimující. Na besedě s mladými komunisty měl posl. Štáfek hodně práce s tím, aby vše vysvětlil. Besedy je třeba dělat nejen s mladými, ale i se staršími. Nestačí jen se na něčem usnést, ale kvalifikovaně je třeba lidem věci vysvětlovat. Nestačí jen hesla. Dělat demokracii když je v nepořádku ekonomika, je těžké. Hromadí se mnoho věcí najednou. Maďarsko pomalu "rozprodává" socialismus. Když budou takto pokračovat, může z toho být nová rakousko-uherská monarchie.

Komunisté na OV KSČ a v základních organizacích musí vidět, že nejsou sami, musí cítit podporu shora.

S. Š t ü t z hovořil o plenárním zasedání v Mostě, kterého se zúčastnil. Z usnesení tam vyplynul úkol, aby v červnu byl poslancům předložen materiál, ve kterém bude konkrétně uvedeno, co se do konce pětiletky udělá pro zlepšení ovzduší. Koncem března nebo začátkem dubna bude

posl. Stütz informovat vedení klubu komunistických poslanců o dopise, který chce poslat ministrovi a ve kterém bude žádat odpověď, co konkrétního se připravuje pro zlepšení životního prostředí v Severočeském kraji.

S. M a r k o řekl, že už i poslanci FS jsou ovlivněni tím, co vidí a slyší ve svých volebních obvodech. Je třeba, aby všichni komunisté a zejména vedoucí stranických skupin byli na úrovni, nedali se zviklat. Jestliže někdo chybuje, je třeba mu to říci.

Je třeba zlepšit agitační a propagační práci. V tomto smyslu neplní dobře svoji roli sdělovací prostředky. Bude zřejmě vhodné si do vedení klubu pozvat s. Zelenku a s. Riška, ale je třeba s nimi hovořit o konkrétních věcech, ne všeobecně.

Pokud jde o stavbu pomníků padlým německým vojákům, pokud nestačí odpověď, která byla dána s. Janotou, je možné dát ještě podrobnější výklad, aby byli informováni všichni komunisté. Je to usnesení PÚV KSČ. Bude asi třeba zamyslet se nad tím, jakou politickou práci zorganizovat, aby to naše veřejnost přijala.